

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Första Kammaren. N:o 28.

Lördagen den 15 April.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr Statsrådet *Richert* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående förändringar i assurancesafgiften för försändelser med angifvet värde, hvilka befordras inom riket m. m.;

2:o) angående de Kongl. teatrarne;

3:o) angående afsöndring af jord från indragna profossbostället Lilla Flittered i Skaraborgs län till planteringsland för folkskola inom Gustaf Adolfs församling:

4:o) angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter kusken Jan Erik Eriksson;

5:o) angående efterskänkande af kronans rätt till en del af danaarvet efter aflidne Grosshandlanden F. V. von Stjernemans hustru Mary English Hamilton; och

6:o) angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten för Direktören vid kronoarbeitsstationen å Tjurkö, Majoren Olof Theodor Sundholms enka, och understöd åt hans tre omyndiga barn;

äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen, angående utbetalning af det Halmstad-Jönköpings jernvägsaktiebolag beviljade anslag å 500,000 kronor.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa handlingar med förklarande att de Kongl. propositionerna skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

Första Kammarens Prot. 1882. N:o 28.

Förenämnde Kongl. propositioner och skrifvelse blefvo härpå föredragna och bordlagda.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets den 13 i denna månad bordlagda Utlåtanden N:is 5—7 äfvensom Bevillnings-Utskottets samma dag bordlagda betänkande N:o 8.

*Förslag till
föroordning
ang. villkoren
förtillverkning
af bränvin.*

Föredrogs å nyo Bevillnings-Utskottets den 29 och 31 nästlidne Mars bordlagda betänkande N:o 7, angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Herr Bennich: Jag hemställer, att detta betänkande måtte punktvis föredragas och att vid föredragning af författningsförslaget, med afseende å frågornas inbördes sammanhang, §§ 12 och 13 måtte föredragas först efter § 19 samt § 23 näst före § 20.

Denna hemställan bifölls.

1 punkten.

Lades till handlingarne.

2 punkten.

Förordningsförslagets Art. I. Om rättighet till bränvins tillverkning och destillering.

§§ 1—11.

Godkändes.

Art. II. Om bränvins beskattning och uppläggande på nederlag.

§§ 14 och 15.

Godkändes.

§ 16.

Mom. 1.

Herr Hammar: Som Kammaren behagade finna af betänkan- det, har jag icke varit närvarande vid detsammas slutliga behand- ling inom Utskottet. Deremot har jag deltagit i behandlingen inom

afdelningen och anser mig nu böra tillkännagifva, att jag i fråga om denna punkt der uttalat en något afvikande mening från hvad sedermera blef Utskottets beslut.

Förut har, såsom vi veta, varit föreskrifvet, att allt under året tillverkad bränvin, som varit lagdt på nederlag, skolat vara uttaget innan den 1 Oktober, då ny bränvinsbränning får ega rum. Det kan visserligen vara en fördel för bränvinsbrännare att få nederlagsrätten utsträckt till en obestämd och oinskränkt tidrymd; men vid uppgörande af statens budget beräknas af bränvinstillverkningsafgiften en viss inkomst för hvarje år till beslutade utgifter, och dessa afgifter böra väl derför erläggas inom tillverkningsårets slut, så att de påräknade inkomsterna inflyta. Detta skulle icke blifva förhållandet om nederlagsrätten utsträcktes på nu föreslaget sätt, så att man får hafva bränvin på nederlag från det ena året till det andra, och huru länge tillverkaren behagar. Jag vet väl, att man säger, det inkomsterna må bero af konsumtionen; men jag tror icke, att den, i så fall, är det enda afgörande, utan att spekulationen äfven kommer att spela en roll. Det är en gifven sak, att, om bränvinet står lågt i pris, det icke uttages från nederlaget, utan blir qvarliggande för en längre tid än statens inkomster kunna tåla vid, och är det på denna grund jag ansett det vara vådligt att utsträcka nederlagsrätten till en obegränsad tid. Jag har blott velat för Kam-maren anmäla att jag icke kunnat deltaga i detta Utskottets beslut, men har icke något yrkande att framställa.

*Förslag till
förordning
ang. vilkoren
för tillverkning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr Rylander: Här är så mycket buller i Kam-maren och betänkan-det läses upp så lågt, att man icke kan följa med hvad som uppläses. Om, såsom jag tror, 16:de paragrafen nu är föredragen, vill jag nämna, det jag anser en orättvisa vara begången, då man vill in-skränka tiden för nederlag till åtta månader. Den, som bränner på hösten, skall då icke kunna hafva sitt bränvin på nederlag till den 1 nästkommande Oktober utan ny afgift. Detta anser jag vara mycket obilligt, och i följd deraf yrkar jag, att denna paragraf måtte återremitteras, på det att tiden måtte varda utsträckt till den 1 Oktober.

Friherre Barnekow: Den förste talaren framstälde en anmärkning mot att nederlagsrätten skulle varda utsträckt i det oändliga. Man skulle icke blifva skyldig att såsom förut uttaga bränvinet och betala tillverkningsafgift den 1 Oktober blott man ville erlägga ny nederlagsafgift; och det är just denna skyldighet man velat hafva bort. För icke längre än två, tre år sedan, då det var ondt om penningar i landet, voro, såsom alltid vid det nya bränningsårets början, bränvinsbrännarne tvungne att anskaffa penningar för att uttaga sitt bränvin från nederlagen. Detta vållade svårigheter, som man nu velat undvika. Motivet för den nya lagstiftningen är, att man må kunna tillverka större quantiteter bränvin än hittills för-att

*Förslag till
förordning
ang. villkoren
för tillverkning
af bränvin.
(Forts.)*

sedrmera kunna exportera denna vara, och en af förutsättningarna härför är just borttagande af den gamla föreskriften, att allt bränvin skall uttagas den 1 Oktober och afgift därför erläggas. Eljest kunde ju inträffa att millioner kannor bränvin, som å nederlaget väntade på export, på en gång ovilkorligen skulle utlösas, penningar dertill anskaffas och bränvinet komma ut på den inhemska marknaden. Och äfven därför synes mig den föreslagna förändringen välbetänt; ty så länge det stadgande gäller, att allt bränvin skall uttagas från nederlagen på en viss tid, måste det kunna inträffa, att, till följd af den stora myckenhet bränvin, som sålunda på en gång kommer i marknaden, stora prisfall derå inträffa. Jag tror sålunda, att det nu föreslagna stadgandet är riktigt och välbetänt.

Hvad beträffar den siste talarens yrkande om återremiss, så förekommer icke i detta moment stadgandet om 8 månader för nederlagsrätten, och hemställer jag därför till honom att återtaga sitt yrkande. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Rylander: Sedan jag fått veta, att det nu endast är fråga om 1:sta momentet i 16:de paragrafen, återtager jag mitt yrkande och vill förnya det vid föredragning af 2:dra momentet.

Herr Hammar: Mot Friherre Barnekow vill jag anmärka, att jag icke talat om *nederlagsafgiften*, utan om den *skatt*, hvilken till följd af bränvinets uttagande från nederlagen skall inbetalas till staten. Får bränvinet obegränsad tid ligga på nederlag, kommer inbetalningen af skatten äfven att i samma mån fördröjas. Om nederlagsafgiften har jag ej yttrat mig.

Herr Statsrådet Themptander: Då den siste talarens anmärkning synes grundad derpå, att det i statskassans intresse skulle vara fördelaktigt att icke utsträcka nederlagsrätten, ber jag få anmärka, att det endast är det bränvin, som konsumeras. som kan vara afsedt att beskattas, och att det således är allenast i den mån bränvinet öfvergår till konsumtion, som det billigtvis kan komma i fråga att uttaga tillverkningsskatten. Deraf följer, att, om vid någon tidpunkt en större tillverkning af bränvin eger rum än konsumtionen för tillfället kräfver, det icke kan vara lämpligt att i förtid uttaga skatten för detta öfverskott, vare sig det är ännadt till export eller till förvarande för den inhemska förbrukningens framtida behof. Genom den utsträckta nederlagsrätten kan man därför icke anses rubba beräkningen af statsverkets inkomster, ty vid dess uppgörande bör ju bränvinsförsäljningsafgiften beräknas med hänsyn till den sannolika årliga konsumtionen af bränvin och icke efter det belopp, som möjligen kan komma att tillverkas och hvaraf en betydlig del kanske blir exporterad och således icke kommer att lemna statskassan någon inkomst. Jag kan således icke finna, att

man ur synpunkten af statskassans intresse har att befara någon olägenhet af en till tiden utsträckt nederlagsrätt.

*Förslag till
föreskrift
ang. vilkoren
för tillverkning
af brännvin.*

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes momentet.

(Forts.)

Mom. 2.

Herr Rylander: Ehuru mitt yrkande egentligen gäller det 3:dje momentet af den förevarande paragrafen, tror jag dock, att det vore skäl, att äfven det 2:dra momentet återremitterades till Utskottet för att få nederlagsrätten utan förnyad afgift utsträckt till den 1 Oktober, då ny bränning börjar. Jag anhåller alltså, att det nu föredragna momentet måtte vardas till Utskottet återförvisadt.

Herr Reutersvärd: På de skäl, som finnas åberopade i Utskottets betänkande, anhåller jag om bifall till det föredragna momentet. Sedan Riksdagen begärt, att en utredning af denna fråga skulle genom en komité ega rum och denna komité fullgjort sitt uppdrag samt detta arbete blifvit granskadt af Kongl. Maj:t och Kongl. Maj:t inkommit med proposition till Riksdagen samt Bevillnings-Utskottet slutligen haft frågan under öfverläggning, så har man funnit, att en del af de nuvarande förhållandena böra rättas och ändras, och de skäl, som i Utskottets betänkande finnas åberopade för en förändring uti nu ifrågavarande afseende, äro för mig tillfyllestgörande att yrka bifall till momentet.

Herr Rylander: Om också en komité haft frågan om hand och för sin del funnit, att en förnyad nederlagsavgift bör införas, så är icke deraf klart, att så verkligt bör beslutas, och jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af förevarande moment och sedan derpå, att momentet skulle till Utskottet återförvisas, och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. 3--7.

Godkändes.

§§ 17—19.

Godkändes.

Förslag till
förordning
ang. villkoren
förtillverkning
af brännvin.
(Forts.)

§ 12.

Mom. 1—3.

Godkändes.

Mom. 4.

Herr Rylander: Det förefaller mig, som om något misstag vore här begånget. Ut i återropade fjerdte momentet af tolfte paragrafen heter det nemligen, att för brännvin, som eljest uttages från nederlag, skall erläggas den skatt, som är gällande då inbetalningen sker. Men i § 14 mom. 1 stadgas skyldighet att inbetala den skatt, som gälder vid tiden för brännvinets tillverkning. Jag hoppas få upplysning om, huruvida något misstag föreligger i det nu anmärkta afseendet.

Herr Hammar: Här har begärts en upplysning och då icke någon af Utskottets ledamöter, som närvarit vid ärendets slutbehandling, begärt ordet, ber jag att få lemna den begärda förklaringen. Den anmärkning, den föregående talaren framstälde, torde afse det förhållandet, att om den nya författningen skall träda i kraft den 1 Januari 1883, befarar han att det kan inträffa, att för det brännvin, som brännes under Oktober, November och December månader i år och lägges på nederlag, men icke uttages förr än under år 1883, det får betalas skatt efter den nya författningen, enligt hvilken det kommer att uppstå en förhöjning i beskattningen af icke fullt 5 procent, beroende på evalveringen från kanna till liter, hvarigenom den nya skatten af 40 öre per liter kommer att motsvara omkring 1 krona 6 öre per kanna. Denna förveckling skulle möjligen kunna uppstå; men för min del antager jag meningen vara, att det brännvin, som är brändt under den tid den gamla lagen varit gällande, äfven skall beskattas i enlighet med nämnda lag, och jag hemtar stöd för denna min åsigt i detta betänkandes 49:de paragraf rörande öfvergångsstadgandet, som bestämmer att brännvin, som ligger på nederlag vid författningens trädande i kraft, må kvarligga intill 1 Oktober, utan någon annan afgift, således hvarken tillverknings- eller nederlagsavgift, än som i äldre förordningen finnes stadgad.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och momentet godkändes.

§ 13.

Godkändes.

Art. III. Om tillsyn vid brännvinstillverkning och nederlag.

§ 23.

Godkändes.

§ 20.

Mom. 1.

Godkändes.

Mom. 2.

Herr Casparsson: För fem eller sex år sedan begärde Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t, att edernas antal måtte inskränkas. Nu är här föreslaget, att tillsyn vid bränneri skall utöfvas af *edsvuren* kontrollör. Jag vågar hemställa, huruvida kontrollen och uppmätningen af bränvin är en så vigtig handling, att man dertill måste hafva personer, som förbinda sig vid Gud och hans heliga evangelium. Jag kan icke tro, att så är förhållandet, ty en dylik uppfattning innebure ett fattigdomsbevis emot vårt folk derutinnan, att man icke kunde få samvetsgranna och redbara personer med mindre de underkastades en dylik ed. Vill man verkligen hafva en inskränkning i edernas antal, så tror jag det vore skäl att nu tillämpa den åsigten, och jag hemställer därför om den förändring i det nu föredragna momentet, att i stället för ordet »*edsvuren*» måtte sättas orden »*dertill utsedd*», så att sista delen af första punkten komme att lyda sålunda: »utöfvas af dertill utsedd kontrollör.»

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande moment endast blifvit yrkadt, att detsamma skulle godkännas med den ändring, att ordet »*edsvuren*» utbyttes mot »*dertill utsedd*».

Härefter gjordes propositioner, först på momentets godkännande i oförändradt skick och sedan på momentets antagande med nyss nämnda ändring, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. 3—8.

Godkändes.

§§ 21, 22, 24 och 25.

Godkändes.

§ 26.

Mom. 1.

*Förslag till
förordning
ang. villkoren
företillverkning
af bränvin.
(Forts.)*

*Förslag till
förrådning
ang. villkoren
företillverkning
af bränvin.*

(Forts.)

Herr Hammar: Det är redan några år sedan fråga väcktes om införandet af kontrollapparater och då frågan härom förekom i Bevillnings-Utskottet, var jag en af dem, som ifrigast önskade, att sådane måtte komma till stånd. Sedan dess har det visat sig, att de varit af behovet påkallade, och Utskottet har derfor nu, i likhet med Kongl. Maj:t, föreslagit bestämmelser derom i författningen. För min del är jag fortfarande öfvertygad om behovet och nyttan af sådana apparater; men man är ännu icke fullt säker om, huruvida dessa apparater fullgöra sina funktioner så fullständigt, som man antagit att de skulle göra det. Jag har för några år sedan väl varit i tillfälle att se en dylik apparat i verksamhet och den arbetade med en verklig oförklarlig noggrannhet; men då det nu är fråga om att anskaffa dylika apparater i hundratal, så torde det icke vara säkert, att man får dem alla så väl justerade som önskligt är. Det nu föredragna första momentet af 26:te paragrafen stadgar visserligen, huru man skall förfara, derest tvist uppstår emellan bränvinstillverkare och kontrollör om bränvinets alkoholhalt eller med andra ord om det resultat, kontrollapparaten utvisar; men detta gäller endast för det fall, att apparaten visar något, som länder bränvinstillverkaren till nackdel; men om den skulle utvisa förlust för staten, så att det blir till tillverkarens fördel, så läser han icke anhängiggöra någon tvist. Till följd häraf tror jag, att det vore angeläget att under det första tillverkningsåret, efter det apparaterna blifvit insatta, låta tillverkningen öfvervakas jemväl af kontrollörer, ty i annat fall torde kontrollen icke blifva tillfyllestgörande. Jag ber på grund häraf få föreslå, att ett tillägg må göras till den 25:te paragrafen af följande lydelse: »De i § 23 omförmälda kontrollapparater skola, i den mån de hinna anskaffas och justeras, uppsättas i brännerierna; men bränvinets uppmätning och profning samt reduktion till normalstyrka, på sätt hittills varit föreskrifvet, verkställas af kontrollörer och deras mättningsresultat läggas till grund för skattens bestämmande under första året sedan apparaten blifvit insatt.» Man blefve då i tillfälle att se icke blott, om uppmätningen är öfverensstämmande med kontrollapparaten, utan äfven på hvad sätt apparaten är justerad, och den lilla kostnad, den af mig föreslagna anordningen skulle medföra under det första året, tror jag på flere sätt skulle blifva ersatt.

Herr Reutersvärd: Jag skulle för min del icke motsätta mig det förslag, som af den siste ärade talaren framstälts, så vida jag icke ansåge det olämpligt att en sådan bestämmelse komme in i sjelfva lagen. När man skrifer en ny lag, böra undantag deri icke förekomma, utan dessa kunna mycket väl intagas i en ordningsstadga och Kongl. Maj:t kan bestämma deröfver, utan att Riksdagen behöfver intaga dem i sjelfva lagen. Jag anhåller derfor om bifall till Utskottets förslag och afslag å Herr Hammars framställning.

Herr Bennich: Då jag har anledning tro, att ett likartadt

förslag som detta kommer att framställas i Andra Kammaren, men jag icke anser det rätt lämpligt att Kamrarne, hvarken den ena eller den andra, så här på rak arm afgöra denna fråga, hemställer jag, att denna punkt måtte blifva till Utskottet återremitterad, så att Utskottet kan taga i öfvervägande, huruvida det verkligen finnes skäl för ett så beskaffadt förslag som det förevarande.

*Förslag till
förrordning
ang. vilkoren
för tillverkning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr Hammar: Vid det förhållande Herr Bennich omförmäلت ber jag att få instämma i hans yrkande om återremiss, på det Utskottet måtte komma i tillfälle att taga förslaget i öfvervägande.

Herr Reutersvärd: Äfven jag anhåller att få återtaga mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag och förenar mig med de Herrar, som yrka återremiss.

Sedan öfverläggningen härmed slutats, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att i afseende på förevarande moment endast vore yrkad, att detsamma skulle till Utskottet återförvisas, hvarefter propositioner gjordes, först på godkännande af momentet och sedan derpå, att detsamma skulle visas åter till Bevillnings-Utskottet, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. 2.

Herr Rylander: Då detta moment icke tillerkänner bränvinstillverkare någon ersättning för de 1½ procent, som de förlora, men jag anser, att de böra vara till sådan ersättning berättigade, anser jag äfven det vara skäl att återremittera äfven denna punkt till Utskottet. Jag yrkar därför återremiss.

Öfverläggningen var härmed slutad, och momentet återförvisades till Utskottet.

§ 27.

Godkändes.

Öfvergående stadgande § 49 äfvensom förordningsförslagets rubrik.

Godkändes.

Utskottets i 2 punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom de beslut, Kammaren i afseende på sjelfva förordningsförslaget fattat.

Förslag till
förrordning
ang. villkoren
för tillverkning
af bränvin.
(Forts.)

3 punkten.

Bifölls.

Herr Berg: Då jag i princip icke kan dela Utskottets mening i förevarande fråga, på ganska goda skäl, som jag nu icke anser mig böra upptaga Kammarrens tid med att redogöra för, vill jag blott nämna, att jag i Utskottet anmälde min reservation mot förslaget, men förmodligen icke så tydligt att det af sekreteraren uppfattades, och anhåller jag därför nu att få till Kammarrens protokoll antecknad, att jag reserverar mig mot hela förslaget.

Föredrogs å nyo och bifölls sammansatta Bevillnings- och Lag-Utskottets den 29 och 31 nästlidne Mars bordlagda betänkande N:o 1, rörande vissa delar af Kongl. Maj:ts proposition N:o 26 med förslag till ny förrordning, angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 31 nästlidne Mars och den 1 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 35, i anledning af väckta motioner om underdånig skrifvelse angående lagbestämmelser om delning af stadsfastighet.

Herr Stråle, Wilhelm: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Herr Åbergsson utgår i sin motion från den åsigt, »att en sådan företeelse som de sig allt mera utvecklande bostadsföreningarna är förtjent af lagstiftarens uppmärksamhet och att saken är af synnerlig vigt icke blott för redan existerande dylika företag, utan äfven med hänsyn dertill, att, om samegendom af ifrågavarande slag blifver på ett förståndigt sätt genom lag reglerad, en sådan lag innebär uppmuntran till nya företag i enahanda riktning». Han åberopar vidare i motionen bland de grunder, på hvilka en lagstiftning i ämnet efter hans tanke bör hvilas, att »den verksamaste driffjeddern till folkets sammanslutning i så kallade bostadsföreningar är, såsom jag redan antydtt, hvarje medlems hopp att kunna på denna väg förvärfva en bostad, hvartill han icke blott egde tryggad rätt under sin lifstid, utan äfven kunde öfverlemna besittningen såsom ett arf åt enka och barn». Jag delar i allo Herr Åbergssons åsigt i denna del och tror, att ett försök måste göras för att söka, om möjligt, reglera denna angelägenhet, som i viss mån torde kunna blifva något motsvarande jordafsöndring på landet. Frågan är dock af en särdeles invecklad beskaffenhet och det är utan anspråk jag tillåter mig yttra, huru jag tror att den bör lösas. Lika med Herr Åbergsson antager jag, att den enda grund, hvarifrån man bör utgå, är att tillförsäkra den enskilde *eganderätt* till viss lägenhet i huset; en *eganderätt* som kan intecknas, så att om t. ex. en gemensam

inteckning är tagen på hela fastigheten, blir detta en sub-inteckning i den särskilda lägenheten; och förhållandet skulle i juridiskt afseende blifva motsvarande det på landet, när en gemensam inteckning tagits på flera fastigheter och derjemte särskilda inteckningar i de särskilda fastigheterna förefinnas. Vidare böra dessa lägenheter hvar för sig kunna utmätas och försäljas. En ordentlig egare, som betalar hvad han skall betala, bör deremot, så vidt den gemensamma inteckningens rätt sådant tillåter, vara säker på att få behålla sin lägenhet och kunna lemna den till sina arfvingar.

Men jag öfverensstämmer deremot icke fullt med Herr Åbergsson uti den åsigt att ordnandet af bostadsföreningarnes bolagsförhållanden skulle kunna försiggå med snart sagdt obegränsad frihet, utan vågar jag för min del tro, att det behöfs en särskild af Konung och Riksdag stiftad lag angående dessa bostadsföreningar. Man måste bemärka, att det är många delar af fastigheten, som skola förblifva delegarnes gemensamma egendom, såsom tomten, yttermurar, trappor, förstugor, tak o. s. v. Det torde böra uttryckligt föreskrifvas uti bolagsordningen i hvad mån majoriteten skall hafva rätt att föreskrifva lag för minoriteten; i hvilka fall, då olika meningar uppstå mellan samegarne, frågan får afgöras genom kompromiss; och slutligen i hvilka fall de olika meningarne måste underställas domstols pröfning.

I sådan rigtning torde förevarande fråga möjligen kunna lösas, och då jag anser den vara af trängande beskaffenhet, åtminstone för Stockholm, hemställer jag om bifall till Utskottets förslag, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utredning af frågan vare sig på de af motionären angifna eller andra grunder.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 31 nästlidne Mars och den 1 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 36, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans framställning om tillägg till 69 paragrafen Utsökningslagen.

Herr Fröman: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! I min embetsberättelse, der jag framställt denna och några följande anmärkningar i afseende å den nya utsökningslagen, har jag visat, huruledes dessa anmärkningar hafva tillkommit, att de icke blifvit af mig uttänkta på embetsrummet, utan äro mig meddelade vid de förfrågningar jag under mina resor gjort hos de exekutiva myndigheterna rörande tillämpningen af utsökningslagen och hvilka svårigheter som dervid sig yppat. Jag säger i min berättelse, att det förhållande, »att anmärkningarna icke varit flera och af större betydelse vittnade fördelaktigt om den klokhet, omtanke och klarhet i framställningssättet, hvarmed detta betydande lagverk blifvit utar-

betadt», samt tillägger vidare följande: »Det är derfor icke utan tvekan jag i en och annan paragraf vågat föreslå någon mindre väsentlig förändring, då jag i allmänhet till sin fulla vikt uppskattar den varsamhet, hvarmed ett ursprungligen noga genomtänkt lagstiftningsarbete bör behandlas, helst efter så kort tids pröfning. Dessa ändringsförslag, likasom anmärkningarna i öfrigt, torde i alla fall förtjena att framläggas till begrundande, och kunna, om de finnas sammanstämman med lagstiftarens mening, möjligen bidraga till likformighet i den praxis, med hvilken lagtillämparena under tiden söka utfylla de luckor, dem lagstiftaren lemnat öppna, och sammanjemka olika uppfattningar af de gifna lagbudena.»

När jag anfört anmärkningarna med en sådan inledning, bör det icke kunna vara oväntadt, att, då den anmärkning, som nu är föremål för Lag-Utskottets utlåtande, blifvit af Utskottets ledamöter enhälligt afstyrkt, jag icke vill uppträda för att söka genomdriva det förslag, jag framställt. Emellertid tillåter jag mig anmärka att Utskottet i motiveringen af sitt afstyrkande icke, så vidt jag kan förstå, riktigt uppfattat, hvarom fråga är. Utskottet säger, att det anser de detaljerade bestämmelser, jag föreslagit, icke erforderliga. »I båda de af mig anförda fallen skall», säger Utskottet, »den, som anspråket väckt, stämman borgenären och gäldenären till domstol i orten, der godset finnes, inom tre månader, eller har han sin talan mot borgenären förlorat. Stämmer han inom den tid, ligger det i hans eget intresse att derom meddela utmätningssmannen underrättelse för att förhindra lösörens försäljning. Stämmer han åter icke, ligger det i borgenärens intresse att underrätta utmätningssmannen, för att lösegendomen må blifva så snart som möjligt försäld till betäckande af hans fordran. Är inom laga tid stämmt, ligger det, sedan laga kraft egande dom vunnits, i den vinnande partens intresse att om domen meddela utmätningssmannen underrättelse, vare sig för utbekommande af sin egendom eller för betäckande så snart som möjligt af sin fordran.» Till följd af den ovisshet, som jag fann vara rådande hos utmätningssmännen, i fråga om huru de skulle vidare förfara, sedan de hänvisat den, som vid utmätningen väckt anspråk på eganderätt till löseganden, att stämman, men de icke fått kännedom om, huruvida den gifna hänvisningen blifvit efterkommen eller icke, föranleddes jag att i det afseendet föreslå några ytterligare bestämmelser. Dessa bestämmelser anser Utskottet vara obehöfliga därför, att det ligger i vederbörandes intresse att göra sin talan gällande. Men om vederbörande fordringsegare alltid bevakat sina intressen, skulle den ovisshet, jag omnämnt, icke hafva uppstått och följaktligen anmärkningen aldrig tillkommit. På fordringsegares likgiltighet i fråga om bevakande af sina intressen har jag under mina embetsresor vid granskningen af underexekutorernes kvartalsuppgifter sett exempel, som man knappast skulle kunna tro vara sanna. För många år sedan upptäckte jag på ett ställe, att hos en kronofogde influtit betydliga summor, dels till följd af ut-

mätningar och auktioner och dels till följd af gäldenärernes godviljiga inbetalningar, hvilka summor fordringsegarne försummat att uttaga, så att hos kronofogden inestod ett belopp af mer än 20,000 kronor, ett belopp, hvars storlek måste väcka betänkligheter med afseende å utmätningssmannens vederhäftighet att därför ansvara. Detta gaf mig anledning att i en af mina embetsberättelser fästa uppmärksamheten derpå, att något i lagstiftningsväg borde göras, på det att dylika oformligheter icke måtte inträffa, och föreslog, såsom i min tanke ändamålsenligt, att utmätningssmannen förständigades att skicka de influtna medlen till fordringsegaren, så snart denne uppgifvit sin adress. Omsider har ett sådant stadgande jemväl blifvit i lagen infördt, men äfven derefter har jag af i de förut nämnda kvartalsuppgifterna funnit, att åtskilliga summor, ehuru icke så betydliga som den förr nämnda, kvarstått hos utmätningssmännen, utan att vara uttagna af fordringsegarne, och vid förfrågningar, hvarför dessa summor icke blifvit fordringsegarne tillsända, har jag fått det svar, att fordringsegarne icke uppgifvit sina adresser. När man sett sådana exempel på liknöjdhet från fordringsegarne sida, gör man sig icke så stora förhoppningar, att vederbörande sjelfva skola undanrödja orsakerna till den utmätningssmannens ovisshet eller tvekan, hvarom fråga är. Emellertid vill jag hoppas, att det skall gå efter Lag-Utskottets förmodan, eller, i annat fall, att de svårigheter jag påpekat skola visa sig så stora, att frågan om deras undanrödjande åter uppstår. Som sagdt är, jag framställer ej något yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utlåtandet.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 31 nästlidne Mars och den 1 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 37, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans hemställan om dels tillägg till 100:de paragrafen Utsökningslagen, dels ock ändring i 127:de och 130:de paragraferna samma lag.

Herr Fröman: I afseende å detta utlåtande får jag åberopa, hvad jag i inledningen till mitt nyss afgifna yttrande anförde. Jag får tillika förklara, att jag i afseende å detta förslag hade mindre förhoppning om framgång än i afseende å det näst föregående. Denna fråga berör nemligen ett interesse, som anses vara allt för heligt att på något sätt rubbas i den fördelaktiga ställning det tillskansat sig, jag menar fastighetskrediten. Utskottet fäster sig till en början vid det föreslagna äfventyret, att den, som icke bevakade sin fordran på det föreslagna sättet, skulle gå densamma förlustig, men jag för min del kan icke finna något annat äfventyr i detta fall följdriktigt vara att tillämpa. Betänkligaste hindret för antagande af det stadgande, jag föreslagit, är onekligen, såsom Utskottet vidare antyder, sättet för fordringsegarens underrättande om den

intecknade fastighetens utmätning och försäljning, så att han dervid kan iakttaga sin rätt. Jag medgifver, att i det afseendet lagstiftningen för närvarande är ofullständig. Emellertid är det icke osannolikt, att i framtiden komme att visa sig ännu mera i ögonen fallande olägenheter, såsom följer af den anmärkta lagstiftningen, än dem jag nu påpekat, och dessa komma då otvifvelaktigt att framtinga en förändring i lagstiftningen, möjligen åtföljd af föreskrifter om ett mera betryggande sätt för vederbörande förmånsrättsegares underrättande om den intecknade egendomens utmätning och försäljning. Men hvad som i den syftningen stadgas har dock med sig den olägenheten, att sjelfva exekutionen fördröjes och drager ut på tiden. I förhoppning att på det nyss nämnda eller något annat sätt en lagstiftning i detta ämne skall åstadkommas, som betryggar ej blott inteckningshafvarnes utan äfven andras rätt bättre än den nu gällande, har jag för det närvarande icke något yrkande att framställa.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och bifölls Konstitutions-Utskottets den 5 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 3, i anledning af motion om ändring af § 28 mom. 1 Regeringsformen.

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.

Föredrogs å nyo Konstitutions-Utskottets den 5 och 13 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 4, i anledning af motion om ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.

Herr Jöns Pehrsson: Lika naturligt som det förefaller mig, att Konstitutions-Utskottet afstyrkt den motion, som förekom i dess utlåtande N:o 3, lika onaturligt förefaller det mig, att Utskottet icke funnit sig befogadt att fästa ringaste afseende vid den motion, som här föreligger. Det kan icke gerna nekas, att intet resultat kunnat märkas af hittills hållna kyrkomöten under den nya riksdagsordningen. Orsaken dertill säger Utskottet vara, att tiden varit så kort. Men jag tror icke, att detta resonnement är fullt sant. Jag vågar påstå, att ställningen i vårt land manar till, att Riksdagen måste beakta de förändrade förhållanden, som i många afseenden inträdt. Och om jag säger att här föreligger ett fall, lika viktigt som många andra, tror jag icke att jag säger för mycket. Det torde i sjelfva verket icke kunna bestridas, att det kyrkomöte, som är så beskaffadt, som det svenska för närvarande är, innebär rent ut sagdt en förnärmelse mot hela nationen, dess ombud och regering. Huru kyrkomötet begagnar sin ställning, derom vittna dess protokoll och besluten vid de hittills hållna kyrkomötena.

Jag är fullt ense med flertalet deri, att kyrkomötet, denna religionens vårdare, som det representerar, skall afgifva sitt yttrande i kyrkliga ärenden, och att dess råd och upplysta omdöme böra inhemtas — detta är något som jag ingalunda tvekar att medgifva — men jag tror på samma gång, att det absoluta veto, som kyrkomötet nu har, icke i längden kan kvarstå, och jag anser verkligen icke att det är att fordra för mycket, då man vill den förändring, som i motionen afses. Att detta förslag nu vid denna riksdag kommer att antagas hvilande till grundlagsenlig behandling, tror jag för visso icke att denna Kammare kommer att gå in på; men jag ber på förhand om ursäkt, om jag kommer att besvära med en votering för att få veta, om det finnes flere än en — möjligen 2, 3 eller flere — som äro för en sådan reform. Jag skall icke upptaga tiden länge — ehuru det synes vara ganska godt om tid vid detta plenum — ty jag kan icke säga något, som icke de fleste af Herrarne väl känna förut; men jag tager mig friheten erinra, att tiden måste verka äfven på lagstiftningen på det religiösa området. Att här framställas anspråk, som icke ens den mest frisinnaede bör godkänna, och det äfven i motioner vid riksdagen, detta är jag den förste att erkänna. Man söker nemligen sträcka anspråken ända derhän, att man icke skulle hafva någon religion alls. Jag tror dock icke att *statskyrkan* vinner på att hålla kvar dem, som icke vilja veta af dess vård, och som framhålla att hvarje individ skall hafva sin egen religion. Derom är nu icke fråga; men det torde vara på sin plats, att kyrkans män beakta detta förhållande och icke för strängt hålla på banden. Man ser både med nöje och vemod, huru en mängd tacksamhetsadresser aflåtits till den motionär, som gjort framställning i nu anmärkta syfte. Man kan likväl icke värja sig för de berättigade farhågor, som genom origtiga utläggningar af denna sak väckts i landsbygden. Jag behöfver här icke tala om hvad som är för hvar man kändt, att en oro — och denna ganska stark — går genom tiden och utvecklar sig till ett tyst krig, som består deri, att våra medborgare af medelklassen och arbetsklassen vända oss ryggen och lemna sitt fosterland. Jag vill icke påstå att det nu berörda förhållandet är *enda* orsaken dertill — orsakerna äro många —; men vi böra söka undanskaffa *denna* orsak. Jag tror, att det vore politiskt välbetänkt att något beakta detta förhållande. Det kan tyckas, som om det steg, hvarom här är fråga, vore af ringa betydelse för närvarande; men jag tror att de, som deltagit i kyrkomötets arbete, skola gifva mig rätt deri, att kyrkomötet icke på bästa sätt begagnar det absoluta veto, som det har, och att man bör på grundlagsenlig väg förändra detta förhållande. Jag anhåller i anledning häraf om bifall till motionen, d. v. s. att densamma måtte komma att hvila för vidare grundlagsenlig behandling.

Herr Hallenborg: Då den siste ärade talaren icke framställt något argument, som enligt min mening är af beskaffenhet att

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege- ringsformen.
(Forts.)

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.

rubba de åsigter. Konstitutions-Utskottet uttalar, inskränker jag mig till att yrka bifall till Utskottets betänkande.

(Forts.)

Herr Schönbeck: Jag har för min del icke kunnat finna mig tillfredsstäld af de skäl, som blifvit anförda af Konstitutions-Utskottet för afslag å denna framställning. Konstitutions-Utskottet har hufvudsakligen fäst sig vid två skäl. Det säger, att man med visshet torde kunna påstå, »att det för mången, som med sin röst bidrog till ständsförfattningens upphäfvande, var en afgörande omständighet, att kyrkan framgent komme att blifva särskildt representerad.» Då här icke blifvit fråga om någon förändring i 114:de paragrafen Regeringsformen, kan jag icke tillmäta detta Utskottets yttrande någon vikt i denna fråga, der det gäller en ändring i 87:de paragrafen Regeringsformen. Jag hade genomläst hvad som under debatten vid representationsförändringen förekom så väl i presteståndet som på riddarhuset. Jag kunde icke erinra mig, att det der var någon, som gjort till hufvudsakligt skäl för representationsreformens antagande, att denna rätt, som är inrymd i 87:de paragrafen, skulle i lagförslaget ingå. Jag har därför företagit mig att, så långt tiden det medgifvit, göra mig bekant med hvad som dervid förekom i dessa tvenne nu nämnda stånd och dervid hufvudsakligen fäst mig vid hvad hufvudpersonerna yttrat. Derunder har jag icke funnit, att hufvudledaren inom presteståndet, vice Talmannen Annerstedt — det må väl medgifvas, att han var den, som egentligen framträdde och utredde frågan — har på minsta sätt lagt vikt på den betydelse, presterskapet skulle få genom den föreskrift, som förekommer i 87:de paragrafen Regeringsformen. Tvärtom har han snarare framställt detta såsom något obetydligt. Deremot har en annan talare — en af dem som voro för författningen — sagt, att han alldeles icke fruktade någon våda för kyrkan af det nya representationsförslaget, och hemtade skälen dertill från förslaget sjelft. Han tillägger: »presten har sin tribun i templet, der han låter höra sitt ord, eller rättare Herrans ord, och saknar aldrig tillfälle att tala till folket».

Hvad ridderskapet och adeln beträffar, har jag särskildt fäst mig vid hvad en ledamot yttrade, hvars ord utan tvifvel väge tyngst i förhandlingarna, särskildt därför att han tre gånger förut fört klubban på riddarhuset. Han omnämner det, som i 87:de paragrafen förekommer, såsom ett skäl för *afslag*. Jag skall taga mig friheten anföras, hur han yttrar sig: »Enligt 87:de paragrafen Regeringsformen, sådan den i Kongl. Maj:ts proposition är föreslagen, tillerkännes kyrkomötet delaktighet i lagstiftningen angående kyrkolag. Jag tror att om det också är rätt, att kyrkomötet får något inflytande på kyrkolagstiftningen, är det dock alldeles origtigt, att, sedan Kongl. Maj:t och representationen antagit en lag, den skall kunna förkastas af en annan makt, kyrkomötet. Detta är stridande mot de åsigter, som i alla andra länder gjort sig gällande.»

Jag frågar om icke detta var ett anförande, som särskildt gälde föreliggande förhållanden. Här föreligger icke frågan om att utsluta presterskapet från rätten att få gifva utlåtanden i kyrkliga frågor, som förekomma. Tvärtom är det blott ett enda ord, hvars förändring här är fråga om, och jag behöfde icke säga hvilket detta ord är. I stället för »samttycke» skulle insättas »utlåtande». Hade ett förslag framkommit, sådant som det förra året framställda, det vill säga förslag om utplånande af äfven denna rätt att afgifva utlåtande, skulle jag varit den förste, som deremot hade uppträdt, om så varit behöfligt. Jag anser nemligen det vara af den allra största vikt både för regering och riksdag, att de sättas i tillfälle att inhemta, hvad kyrkomötet tänker i kyrkliga frågor, och jag tviflar icke på, att Kongl. Maj:ts regering gör afseende på hvad som på grundade skäl i ett sådant utlåtande förekommer; men så länge detta ordet »samttycke» förekommer i 87 §, så länge, mine Herrar, kommer det verkligen icke att ske några förändringar i vår urgamla kyrkolag, der så mycket antiqveradt, så mycket från den katolska tiden är bibehållet. Jag har anledning att säga detta, mine Herrar, och jag säger det under känslan af att flere af landets lärdate och utmärktaste män sitta såsom ledamöter i kyrkomötet. Ingen kan med större beundran än jag läsa utlåtanden af den ene eller den andre af desse män; men å andra sidan får jag säga, att sådana beslut äro fattade inom kyrkomötet, att de hos mig icke hafva kunnat uppväcka någon annan känsla än förundran, och det är på grund deraf jag för min del hos Herr Talmannen anhåller om proposition på antagande af motionen.

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.
(Forts.)

Herr vice Talmannen: Den siste ärade talaren har fäst sig vid ett uttryck i Konstitutions-Utskottets betänkande om det inflytande, som bestämmelserna i den nya regeringsformen om kyrkomötets ställning utöfvade på representationsförändringen. Han har med citat från öfverläggningarne sökt visa, att dessa bestämmelser icke på utgången utöfvade något inflytande, men han glömmet alldeles, att alla de moment, som ingingo i detta för samhället så viktiga beslut, visserligen icke återfinnas i diskussionen. Han glömmet att denna reform aldrig blifvit genomförd, om icke ett stort antal konservativt tänkande personer ansett sig kunna och böra rösta för förändringen, och det lider icke något tvifvel, att det afseende, som Kongl. Maj:ts dåvarande regering fäste på kyrkomötets ställning genom bestämmelsen om kyrkomötets rätt enligt 87:de paragrafen 2:dra momentet Regeringsformen, utöfvat på desses uppfattning ett icke oväsentligt inflytande; helst då denna bestämmelse är ett bland de många bevisen, som finnas i den nya riksdagsordningen och den regeringsform, som dermed sammanhänger, på den omsorg, hvarmed regeringen, som framstälde förslaget, sökte att vårda äfven de konservativa intressena, då den stora reformen af regeringen ansågs böra företagas. Det lider icke något tvifvel, att icke det beslut,

*Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.*

(Forts.)

som då fattades i afseende på kyrkomötets ställning, också ansågs såsom en bland de viktiga och afgörande bestämmelserna, som skulle afgöra frågan om den framtida ställningen mellan de olika intressena i staten. Det är för öfrigt, efter min uppfattning, ett stort fel att förblanda presterskapets inflytande med kyrkomötets ställning. Kyrkomötet representerar alldeles icke presterskapet, utan kyrkan, d. v. s. både läraren eller presten och församlingen, och den ärade talaren torde icke kunna undgå att veta, att dessa båda moment äro i kyrkomötet *lika* representerade. Han har för öfrigt sagt att kyrkomötet fattat åtskilliga beslut, som icke kunna väcka annat än förundran. Jag kan icke föreställa mig att här är stället att ingå i granskning af de beslut, som en eller annan institution fattat, men så mycket tror jag vi kunna vara öfverens om, att det icke finnes någon lagstiftande församling, om hvilken det icke kan sägas att den någon gång fattat beslut, som icke kunnat väcka annat än förundran. För öfrigt är det nogsamnt känt, att kyrkomötet, långt ifrån att slå döförat till för behöfliga förändringar i den nuvarande kyrkolagstiftningen, tvärtom i många och viktiga frågor gått dessa önsknigar till mötes, och det ligger alldeles icke vårt kyrkomöte till last, att de icke förverkligats. För min del är jag öfvertygad, att denna Kammares ledamöter skola uppehålla den grundsats, som vid 1865 års riksdag gjorde sig gällande, då representationsförändringen genomfördes, att den skall respektera den ställning, som statskyrkan då tillförsäkrades, samt nu afslå den reform, som här är ifrågasatt. För min del är jag äfven säker, att om man också med allt skäl kan säga, att i kyrkolagen ingår åtskilligt, som icke är af egentlig kyrkolags natur, så är dock den tanken, att i hvad, som verkligen är af kyrkolags natur, der skola kyrkan, läraren och församlingen gemensamt deltaga i afgörandet, fullkomligt riktigt. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Pehrsson: I ett afseende är jag fullkomligt ense med den siste ärade talaren, nemligen deri att han gjorde sig säker, att denna Kammare icke skall vidtaga denna reform, men detta kan icke vara tillräckligt skäl för mig att godkänna Utskottets hemställan, sådan som den här är framlagd, ty tiden manar att vi se till, huruvida det icke är skäl att en sådan makt som kyrkomötet hindras att omintetgöra så många goda förslag, som nu blifvit af samma kyrkomöte förkastade.

Äfven en annan omständighet manar till att, såsom en talare här sade, detta kyrkomöte väl bör yttra sig i frågor, som röra religionen, men icke bör hafva afgörande veto mot de två statsmakternas beslut. Jag är nemligen öfvertygad derom, att vår svenska kyrka innebär i sig sjelf så mycken kraft, att alla mörksens makter, vare sig inom Riksdagen eller utom Riksdagen, icke kunna förderfva henne. Dertför kunna vi gå in på det förslag, som här är i fråga.

Jag tror icke, att det finnes något tillräckligt skäl för, att det

veto, som tillerkändes presteståndet, när det gaf sitt bifall till den nya riksdagsordningen, skall blifva evinnerligen bestående. Motionären har nu sökt göra en ändring deri, men jag är öfvertygad, jag upprepar det, att Herr vice Talmannen nog blir sannspädd äfven denna gång.

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.
(Forts.)

Jag vill icke framkasta något skrämskott med att tala om Andra Kammaren, emedan jag vet, att hvar och en i denna Kammar följder sin öfvertygelse i hvarje fråga; men om denna är sådan, som man anser att den icke borde vara, om den är beroende af från barndomen inrotade eller inhemtade fördomar eller dylikt, som måste uppstå hos många, då icke alla kunna vara i samma beröring med den stora massan af folket, i hvars fordringar jag dock icke alltid instämmer, så är jag öfvertygad, att denna Kammar en gång måste blifva så förändrad, att äfven den samtycker till denna och liknande af folket fordrade reformer. Derfor anser jag, att Kammaren bör se till, om icke klokheten bjuder att höra efter, huruvida icke en del af de beslut, som medkammaren fattar, kan hafva någon grundad anledning att blifva tillmötesgången. Denna fråga har icke varit före i Andra Kammaren, men det är sannolikt, att den der bifalles.

Jag vill icke längre uppehålla tiden, utan endast ytterligare säga, att om presteståndet, då det lemnade sitt bifall till den nya representationsförändringen, gjorde sig den illusionen, att kyrkomötet skulle blifva en ständig institution, så får det väl en gång se, att den illusionen blir gäckad.

Jag yrkar bifall till motionen.

Herr Schönbeck: Då jag förra gången hade ordet, vidrörde jag icke det andra skälet, som Konstitutions-Utskottet anført för afslag å motionen. Utskottet säger, att allt för kort tid förflutit sedan denna författning tillkom för att någon fullständig erfarenhet om densammas verkningar ännu skulle kunnat inhemtas, eller ett säkert stöd vinnas för bedömande, om och i hvad mån en förändring deraf må vara af nöden. Jag behöfver visst icke erinra en stor del af denna Kammares ledamöter om hvad erfarenheten i detta fall lär oss; men jag vill dock nämna, i fall icke en och annan gifvit akt derpå, att redan vid 1812, 1815 och 1818 årens riksdagar förändrades, dels på förslag af regeringen, dels på förslag af motionärer, viktiga paragrafer i grundlagarne. Något särskildt bemötande af hvad den af mig ärade och vördade vice Talmannen anført vill jag icke ingå på; det skulle, äfven om jag egde förmåga dertill, upptaga för lång tid. Afven han kom att fästa mycket stort afseende vid det inflytande formuleringen af 87:de paragrafen 2:dra mom. Regeringsformen skulle haft på ståndens beslut i representationsfrågan. Ja, mine Herrar, hvad inflytande den omständigheten hade på presteståndet vill jag helst icke yttra mig om, men förhållandet är, att af 55 ledamöter 28 reserverade sig mot beslutet. Sådant

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.
(Forts.)

inflytande hade det på det ståndet. Nu vill jag emellertid, emedan det ligger vigt uppå för mig att Kammarens ledamöter ville gifva akt på de skäl, jag kunnat hafva att här uppträda i denna fråga, ur 1878 års kyrkomötesprotokoll hemta ett och annat, som måhända får gälla som svar på hvad Herr vice Talmannen yttrat. Den viktigaste fråga, som der förekom, rörde 27:de paragrafen i förslaget till lag om presterliga befordringar. Kyrkomötet 1868 hade begärt, att Kongl. Maj:t ville låta tillsätta en komité för frågans behandling och att det skulle beredas en *större betydelse* åt församlingarne vid val af deras själasörjare. En sådan komité blef satt. Den förordade, att i konsistoriella pastorat skulle tillåtas, att, om $\frac{3}{4}$ af alla de röstberättigade förenade sig om en person, denna skulle få blifva fjerde man på förslaget. Regeringen företog detta till behandling och fann att det icke kunde på något sätt bära sig, utan föreslog att i stället för $\frac{3}{4}$ skulle bestämmas hälften enligt vallängden. Det förra var, såsom en talare sade vid kyrkomötet, att så blå dunster i ögonen på folk och det skulle, såsom samme talare yttrade, icke en gång på hundra inträffa ett sådant fall, att $\frac{3}{4}$ af alla röstegande voro tillstädes. Det får väl, jemte många andra förhållanden, tagas hänsyn till att qvinnor finnas, som fastän röstberättigade icke kunna förmås att taga personlig del i sådana val, och jag tillägger, att jag både såsom notarie och ordförande varit närvarande vid prestval, men icke vet något fall, der antalet tillstädeskomne röstade närmast sig ens till detta belopp. Nu hade kyrkomötets kyrkolagsafdelning tagit frågan om hand och gick tillbaka till de gamla $\frac{3}{4}$. Det var dock samma grundsats, som var gillad så väl i kyrkolagskomiténs förslag som i regeringens af Högsta Domstolen understödda framställning och i Riksdagens båda Kamrars beslut. Det var blott en olikhet mellan $\frac{1}{2}$ och $\frac{3}{4}$. Detta ärende förekom till behandling i kyrkomötet den 2 Oktober nämnda år, då en ledamot tillät sig att stämpla som *okristlig, obiblisk och bekännelsevidrig* den grundsats, hvarpå detta förslag hvilade. Jag upprepar, att det var samma grundsats, som blifvit af Kongl. Maj:t, Riksdagen, Högsta Domstolen och komitén gillad, hvilken nu förklarades såsom en okristlig grundsats, en obiblisk och en bekännelsevidrig grundsats. Ja, det är kanske någon af Herrarne, som tror att den, som yttrade detta, var någon ohyfsad Agricola, som trängt sig in bland lekmännen. Nej, det var nuvarande förste teologie professorn i Lund Olbers, som yttrade dessa ord, och kanske någon föreställer sig att, då ledamöter af kyrkolagskomitén voro närvarande, denne man blef motsagd. Nej, mine Herrar, icke alls; han blef icke motsagd, icke ens af de två ledamöterna i kyrkolagskomitén. Utgången blef också sådan, att der röstades om åtta olika propositioner, men hvarken regeringens förslag, icke heller Utskotets fick vara med vid den sista omröstningen, utan det förslag, som först bifölls, var ett, som stod i full öfverensstämmelse med hvad vi nu hafva. Till kontraposition togs ett annat förslag, som på

rak arm blifvit uppgjort. Omröstningen utföll slutligen så, att detta på stället uppgjorda förslag blef bifallet.

Jag skall blott anföra ett enda fall till. Der väcktes en motion vid samma kyrkomöte af den fromme biskopen i Göteborg och domprosten Soudén i Skara, båda redan mera än 70 års män. Båda hade tienstgjort många år inom församlingarna. De kände församlingarnas behof och deras önsknigar. De kände äfven presterskapets och framför allt det yngre presterskapets önsknigar. De föreslogo att två böner i evangeliiboken skulle förändras, emedan de funno dem otjenliga. Den ena börjar så här: »Herre Gud, himmelske Fader, som genom din nåd och välsignelse mig barn och folk gifvit hafver.» De funno det olämpligt, att ogifta prester skulle uppläsa den bönen. Den andra lyder så: »Jag tackar dig, Herre Gud, himmelske Fader, att du hafver gifvit mig din nåd och låtit mig komma i den heliga äktenskapsstadgan och derigenom bevarat mig för synd.» De funno, desse gamle män, att deras medhjelpare borde besparas att läsa detta. Nu var denna fråga en sådan, som först skulle behandlas af de presterlige ledamöterna i kyrkomötet. De biföllo motionerna, det fans ingen reservation emot deras beslut och de gamle männen glädde sig åt att deras förslag skulle gå igenom. Det begärdes icke några nya böner, utan blott ett utbyte. De presterlige ledamöterna gingo in på att af dem, som så önskade, skulle få begagnas två andra böner, som ansågos vara användbara. Huru utföll det, när detta förslag kom till kyrkomötets plenum? Samme teolog uppträdde äfven nu mot det förslag, som var enhälligt utaf mötets presterlige ledamöter antaget. Han nyttjade nu icke så svåra ord, som dem jag nyss uppläst. Nej, han var mildare. Han sade blott, att de, som omfattade sådana åsigter, voro *vulgäre rationalister, inskränkta sektteriska personer och hade brist på värma i sin andakt.* Kyrkomötesförordningen säger, att när någon fråga om antagande af *ny* bibelöfversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes förekommer till behandling i kyrkomötet, då skall det vara $\frac{2}{3}$ af närvarande ledamöter för förändringen, om den skall komma till stånd. Här var icke fråga om några *nya böner*, utan om utbyte af böner, som redan funnos, men Herr Ordföranden förklarade, att han ansåg $\frac{2}{3}$ majoritet erfordras för bifall till punkten, och så röstades det, och 32 röster utföllo för motionärernes förslag, under det 21 personer röstade mot detsamma. $\frac{2}{3}$ majoritet var således icke uppnådd och de unge presterne få fortfarande uppläsa bönerna och församlingarna höra på, medan de tacka sin Gud, såsom der står.

Jag skall icke tillåta mig något vidare omdöme om förhandlingarna och besluten vid 1878 års kyrkomöte, men skall be att såsom slutomdöme om hvad derunder förekommit få anföra, hvad en af denna Kammares högt aktade ledamöter såsom ledamot i kyrkomötet yttrade. Hans ord lydde så: *man kan visserligen kyrkomöte efter kyrkomöte afslå hvarje förslag till förändring, men det motstånd, som icke hvilar på fast och god grund, ramlar till slut, då den starka stormen hviner deröfver.*

*Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.*

(Forts.)

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.

Jag förnyar min anhållan om proposition på antagande af motionärens förslag, d. v. s. att ordet »samtycke» utbytes mot ordet »utlåtande».

(Forts.)

Grefve Mörner: I fall, då den nya Riksdagsordningen antogs, detta stadgande i regeringsformen hade blifvit så affattadt, att det deri hade stått, att det erfordrades kyrkomötets *utlåtande* i stället för dess *samtycke*, så skulle jag för min del aldrig hafva väckt någon motion om ändring af detta stadgande, men såsom förhållandet nu är, så visar sig saken för mig i en helt annan synpunkt.

Den svenska kyrkan har visserligen icke på länge stått på hvad man kan säga en från staten oberoende basis. Det var, som man vet, så under den katolska tiden; men efter reformationen ingick kyrkan som en integrerande del i samhället och underkastades dess inflytande, hvarvid dock presteståndet hade en fjerdedel i representationen. Detta förhållande förändrades ej oväsentligt år 1865; ty vi kunna icke neka, att genom den grundlagsändring, som då skedde, kyrkan blef i viss mån stäld som ett element för sig utom statens öfriga förhållanden, och dess lagstiftning blef icke uteslutande beroende af den lagstiftning, som de båda statsmakterna, Konung och Riksdag, kunna finna för godt att antaga.

Kyrkans ställning blir för hvar dag allt svårare. Från det, att för icke länge sedan det faus blott en enda kyrka i Sverige, och nästan blott en enda känsla i religiöst hänseende, som genomgick hela svenska folket, och att alla slöto sig till denna kyrka — de flesta åtminstone, som jag hoppas, af öfvertygelse — så hafva nu helt andra omständigheter inträdt. Här uppstå nu öfverallt i riket nya sekter, till mycken söndring och split, och den gamla kyrkans bestånd anfallas och hotas ganska svårt. Jag vill dock tro, att kyrkan skall hafva kraft att motstå dessa anfall samt att kvarstå tröstande, värnande och hugnande för svenska folkets religiösa känsla. Då nu kyrkan *emellertid en gång* fått en undantagsställning, kan det väl då vara klokt och välbetänkt att under en tid som denna bifalla ett sådant förslag som det föreliggande, nemligen att beröfva kyrkan en fördel och en rättighet, som är densamma tillförsäkrad? Kan det vara rättvist?

Beträffande hvad en föregående ärad talare yttrade om kyrkomötenas beslut, får jag säga, att jag som ledamot deltagit i de två sista kyrkmötena och att jag icke känt någon ånger öfver de beslut, som der vidtogos, och jag vet, att alla kyrkomötets ledamöter sökte att efter bästa förmåga och med oförtröttadt nit verka till det bästa för både stat och kyrka. Angående de böner, som nu omtalats, erinrar jag mig ganska väl förhållandet. Skälet att afslå förändringen af bönerna grundade sig derpå, att då presten läser dessa böner, är det icke *han*, som tackar Gud därför att *han* kommit till den heliga äktenskapstadgan och så vidare, utan dessa böner läsas för den del af församlingen, som i dem kan taga del. Församlingen

begagnar nemligen stundom böner, som egentligen afse endast en eller annan klass, som icke innefattar alla dess medlemmar, och när presten i kyrkan uppläser dessa böner, så läser han dem för alla de församlingens medlemmar, hvilka tillhöra denna kategori, men icke såsom tolk för en sin egen individuella känsla. Detta påstående, att presten endast skulle hafva att tala om och framställa sina subjektiva känslor och åsikter, det afvisar jag med bestämdhet, ty prestens skyldighet är att fullgöra de åligganden, som kyrka och samhälle ålägga honom; kan han icke detta, då må han frånträda sin befattning.

Hvad den saken angår, som en annan talare nämnde, att denna motion ovilkorligen skulle vinna bifall i Andra Kammaren, så kan man derom hysa tvifvel. Förra året förekom nemligen ett nära likartadt förslag. Herr Lind hade väckt motion om ändring af 87:de och 88:de paragraferna i Regeringsformen. Konstitutions-Utskottet hade äfven då afstyrkt förslaget och vid votering i Andra Kammar-
aren blef Konstitutions-Utskottets hemställan antagen med 93 ja. Visserligen afgåfvos 74 nej, men 93 är en icke obetydlig majoritet mot 74. Således torde vi kunna finna, att denna fråga icke förut vunnit någon anklag i Andra Kammararen. I alla fall handlar hvar-
dera Kammararen efter sin öfvertygelse och svarar sjelf för sina beslut så väl inför samtid som efterverld.

Jag får för min del yrka bifall till Konstitutions-Utskottets be-
tänkande.

Herr Wallenberg: Menniskan vet bra litet hvad som kan hända henne. Åtminstone kunde jag icke denna morgon föreställa mig, att jag skulle begära ordet i en fråga som denna, men här hafva fäalts så besynnerliga yttranden, att jag nödgas taga frågan i betraktande från en annan synpunkt än den rent kyrkliga.

Jag vill icke förneka, att den rent kyrkliga är af den allra största vigt, ty det är klart och tydligt, att samma känslor i religiöst hänseende utgöra ett samhällsband, som är ganska starkt; men då man deremot nu anser såsom någonting nödvändigt, någonting hvartill »tiden manar» och någonting hvarpå »stora krafter arbeta», nemligen att nu upphäfva en institution, som är precis lika gammal som den nationalrepresentation, hvori vi deltaga, så måste jag bedja att få fästa Herr Talmannens uppmärksamhet på den sträfvan hos ett visst politiskt parti att samla krafter, hvilken märkliga sträfvan icke kunnat undgå hans skarpa blick. Man har ofta talat om, att representationsförändringen medfört »en förändring i maktställningen mellan statsmakterna», men den har jemväl medfört en annan, ännu större förändring i samhällsklassernas inbördes ställning, ty den medförde, att *en enda samhällsklass* blifvit öfvervägande stark gent mot alla de andra. Denna förändrade ställning är ganska beaktansvärd, ty den samhällsklass, som blifvit den starkaste och som blifvit det dels genom sakens egen natur, dels genom de

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Regeringsformen.
(Forts.)

Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege- ringsformen.

(Forts.)

nya bestämmelserna i Riksdagsordningen, söker påtagligen att samla krafter på ett sätt, som kan ingifva farhågor, huru alla dessa samlade krafter, när de en gång blifva riktigt koncentrerade, skola komma att nyttjas. Jag säger icke, att ännu något maktmissbruk föreligger, men döljer icke, att det går en oro genom de svagare representerade samhällsklasserna för hvad som möjligen kommer att följa.

Den föreliggande motionen är en yttring af ett sådant samlande af krafter i en enda samhällsklass' händer. Jag kan säga, att jag hört det yttrande fällas, att »denna fråga om statskyrkan är ingenting annat än en fråga om aflöningen åt presterskapet». Då man kan uppfatta saken på ett så materiellt sätt, så är det lyckligt, att det dock finnes någon Kammare, som vågar se den ur en annan synpunkt.

Jag kan icke tro, att Andra Kammaren skulle fatta ett beslut, som skulle nästan tillintetgöra hela kyrkomötesinstitutionen genom att göra kyrkomötet till en rådpläggande församling, som i all ödmjukhet skulle gifva sina goda råd, på hvilka ingen behöfde fästa afseende och på hvilka föga afseende skulle fästas, om strömningarna inom samhället gingo mot statskyrkan. Jag kan icke tro, att man på allvar skulle vilja nu upprifva en af de institutioner, som så nyligen stiftats. Det skulle vittna om en önskan att se den luterska kyrkan afskaffad, hvilket det ofantliga flertalet människor i Sverige ännu icke äro beredda att gilla. Jag anser det vara välbetänkt af Konstitutions-Utskottet att hafva helt enkelt afstyrkt denna förändring, ty den är så beskaffad, att om den blefve antagen, skulle den kunna efterföljas af ännu större förändringar.

Jag anhåller om bifall till Konstitutions-Utskottets hemställan.

Friherre De Geer: I afseende på den ställning, som anvisades åt kyrkans representation i sammanhang med det nya representationsförslaget, då presteståndet upphörde att vara ett särskildt stånd, har jag ingenting att tillägga till hvad vice Talmannen nyss yttrade.

Frågan ställer sig nu här, huruvida kyrkomötet redan kan anses hafva förverkat den rätt, som genom de nya grundlagarne blef detsamma tillagd. I afseende på detta har, så vidt jag vet och då jag icke vill fästa afseende vid de recensioner af enskilda kyrkomötesmedlemmars anföranden, som vi nyss hört, icke något annat motiv blifvit anfördt för den föreslagna förändringen än det som motionären sjelf uppgifvit och som hufvudsakligen lyder sålunda: »kyrkomötets förmåga att gifva sjelfständiga uppslag till förbättringar i vår snart tvåhundraåriga kyrkliga lagstiftning hade allt ifrån början synt sig stad i aftagande och hufvudsakligen visat sin styrka i negativ rigtning genom att helt och hållet eller delvis omintetgöra de reformplaner, som utgått från någon af de egentliga statsmakterna».

Det hade varit önskligt, om motionären eller någon annan

hade uppgifvit några exempel på, när kyrkomötet har genom sitt veto förhindrat några reformplaner, som blifvit kyrkomötet underställda från de egentliga statsmakterna. Jag har för min del genomgått förteckningen på de tre kyrkomötenas skrivelser och icke funnit något enda sådant fall. Med det af Herr Schönbeck nyss åberopade, nemligen lagen om presterliga befordringar, förhöll det sig icke så. Kyrkomötet biföll i allt väsentligt Kongl. Maj:ts proposition i ämnet. Enligt denna skulle församlingarna erhålla rätt att kalla fjerde profpredikant vid tillsättande af alla presterliga befattningar. Kyrkomötet biföll Kongl. Maj:ts proposition i fråga om kyrkoherdarne och vidtog endast en ändring i afseende på komministrarne, hvilka kyrkomötet ansåg böra hafva någon säker utsigt till befördran oberoende af församlingarnas mening. På Högsta Domstolens enhälliga tillstyrkan accepterade Kongl. Maj:t detta förslag och framlade det för Riksdagen; och det var icke kyrkomötet, utan Riksdagen, som genom Andra Kammarens afslag omintetgjorde denna ganska viktiga reform i de kyrkliga förhållandena.

*Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.
(Forts.)*

Kyrkomötet har vidare med en liberalitet, som man måhända icke haft rätt att fordra, gått in på att icke såsom kyrkolag skulle anses villkoren för utträde ur den svenska kyrkan och ordnandet af dissenters förhållanden, i hvilka ämnen yrkandet på reformer för närvarande står främst på dagordningen.

Något mera befogenhet torde man kunna tillerkänna anmärkningen, att kyrkomötet sjelft icke tagit synnerligt starka initiativ till reformer i de kyrkliga förhållandena, men detta skulle ju icke i någon mån hjälpas genom det förslag, som här framstälts, ty icke kan väl kyrkomötet antagas blifva lifaktigare derigenom att man fråntager detsamma dess andel i beslutanderätten.

För min del anhaller jag om bifall till Konstitutions-Utskottets betänkande.

Herr Schönbeck: Det är endast ett par ord jag vill säga. Det är anfördt af en talare på östgötabänken, att Andra Kammaren förra riksdagen skulle hafva afslagit en motion, som var något lika med den föreliggande; men det är en ofantlig skilnad dem emellan, ty den förra afsåg *hela detta moments uteslutande*, hvaremot förevarande motion endast afser *utbyte af ett ord*. Samme talare sade, att det åligger presterskapet att ställa sig till efterrättelse hvad kyrkan besluter. Ja, det är fullkomligt rätt och det har jag också gjort, men det har icke hindrat mig att, då anledningar dertill förekommit, yrka på förändringar i våra föråldrade kyrkostadgar.

Den närmast föregående, af mig högt vördade talaren på stockholmsbänken yttrade, att det var icke kyrkomötet, utan Andra Kammaren som hade tillintetgjort ett framlagd förslag genom att förkasta hvad kyrkomötet samtyckt till; men jag tillåter mig häremot anmärka, att det var kyrkomötet som förkastade den högst väsentliga 27:de paragrafen i det af Riksdagens begge Kamrar beslutade

*Ifrågasatt ändring af § 87 mom. 2 Rege-
ringsformen.* och af regeringen bifallna förslag i den ifrågavarande förändringen och Andra Kammaren som vidhöll sitt och regeringens förslag.

(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till Utskottets förevarande hemställan och sedan derpå, att Kammaren med afslag å berörda hemställan, skulle antaga det i ämnet väckta förslaget att hvila till grundlagsenlig behandling; hvarefter Herr Grefven och Talmannen förnyade propositionen på bifall till Utskottets hemställan och förklarade sig anse denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Jöns Pehrsson* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller Konstitutions-Utskottets utlåtande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet och antages det i ämnet väckta förslag att hvila till grundlagsenlig behandling.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja —75;

Nej—25.

Föredrogs å nyo Första Kammarens Tillfälliga Utskotts den 5 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t för åstadkommande af obligatorisk veterinärundersökning för all boskap, som ur riket föres.

Friherre Cederström: På sätt det föredragna betänkandet utvisar, har Utskottet icke fäst obetydlig uppmärksamhet vid den motion, som jag tagit mig friheten att väcka, angående obligatorisk veterinärbesigtning å all boskap, som ur riket föres. Det är endast den omständigheten, att samma framställning, som jag i min motion föreslår att Riksdagen skulle göra hos Kongl. Maj:t, redan blifvit gjord af 6 hushållningssällskap i södra och mellersta Sverige, vid

hvilket förhållande frågan redan vore under Kongl. Maj:ts pröfning, och enligt Utskottets mening komme att röna lika omsorgsfull behandling, som om en skrifvelse från Riksdagen nu aflätes, som föranledt Utskottet att afstyrka motionen. Häremot vore i allmänhet icke mycket att erinra, men ett af de hufvudsakligaste skäl, som föranledt mig att väcka motionen, gör, att jag i detta fall icke kan dela Utskottets mening. Här är nemligen fråga om införandet af en alldeles ny lagstiftningsprincip, och för att få den tillämpad föreställer jag mig, att det skulle vara af icke obetydlig vikt, om Riksdagen uttalade sig för eller emot en sådan princip. Ett ytterligare skäl, hvarföre jag tror, att Riksdagens uttalande vore nödigt, är, att de myndigheter, som hittills yttrat sig i de frågor, som väckts i samma riktning och varit under Kongl. Maj:ts pröfning, icke funnit skäl att förorda en dylik obligatorisk besigtning. Dessa myndigheter hafva varit: Kommerskollegium, Generaltullstyrelsen, Landtbruksakademiens förvaltningskomité och Medicinalstyrelsen. Hufvudsakligen har Medicinalstyrelsen haft åtskilligt att erinra mot den föreslagna åtgärden och i dess afstyrkande hafva de öfriga nämnda myndigheterna sig förenat. Härför har angifvits hufvudsakligen trenne skäl. Det första vore, att det är hvarje lands skyldighet att sjelf genom veterinärbesigtning vid importen af kreatur draga försorg om, att intet smittoämne infördes. Denna åtgärd är, så vidt jag vet, vidtagen i alla länder och är under en tid, då kreatursjukdomar uppträda så ofta och mångenstädes som för närvarande, naturligtvis alldeles nödvändig. Det är således i detta fall en tröst af ringa värde, som Medicinalstyrelsen här bjuder. synnerligast som, för den händelse en dylik besigtning vid importen icke redan vore allmänt vidtagen, man svårligen kunde uppmana andra länder att vidtaga denna åtgärd.

Emellertid har i de två länder, Danmark och Storbritannien, dit vi nästan uteslutande exportera lefvande boskap, denna kontroll vid importen skärpts derhän, att Danmark helt och hållet förbjudit införsel af svensk boskap och Storbritannien visserligen såsom ett undantagsfall medgifvit sådan införsel åt ett fåtal länder, hvaribland Sverige ännu har lyckan att räknas, men som *regel* stadgat, att all boskap skall före importen nedslagtas. Man ser häraf, att dessa 2 länder i försigtighet icke gerna kunna i detta fall gå längre. Det andra skälet, som af myndigheterna anförts för afslag å de gjorda framställningarne, är, att ingen garanti förefinnes, det icke ett vid afsändandet sålunda undersökt kreatur det oaktadt kan vara behäftadt med, om äfven dold sjukdom, samt att, om också det befunnits friskt vid inskeppningen, det dock under färden och vid framkomsten kan befinnas angripet af sjukdom. Detta eger nog sin rättighet; och full garanti att ett djur icke ens har sjukdomsanlag kan naturligtvis icke gifvas utan genom nedslagtning. Medgifver derföre ett land, att *levvande* boskap får från ett annat land införas, så kan ju icke blifva fråga om annat än att all *möjlig* garanti för

godt helsotillstånd bland djuren lemnas, och denna kan i ingen bättre form gifvas, än att de för export afsedda kreaturen undersökas af personer, som äro fullt skickliga att bedöma den saken. Det tredje skälet, som anförts mot den föreslagna åtgärden, har varit, att om Sverige föreskrefve denna besigtning vid exporten, så skulle vi från andra länder ådraga oss en viss uppmärksamhet; det skulle nemligen se ut, som om vi sjelfve icke ansågo våra kreatur fullt friska. Jag tror det icke, utan vågar påstå, att om någon uppmärksamhet fästes å en så naturlig och af så väl Danmark som Tyskland redan sedan länge vidtagen åtgärd, densamma icke blefve en förvåning öfver att Sverige vidtagit en dylik, utan snarare en undran, hvarför icke den långt förut anbefalts.

Det är naturligt, att det för en motionär icke kan vara synnerligt tillfredsställande att i en för södra och mellersta Sverige så vigtig fråga som denna finna den obenägenhet, som för hvarje lagstiftning i motionens syfte af sagda myndigheter uttalats, synnerligast som, om Utskottets hemställda bifalles, frågan, enligt min tanke, icke förts ett steg framåt. Om vi särskildt fästa oss vid våra förhållanden till Danmark, så kunna vi tänka oss det missmod, som grep Danmark, då det nödgades förklara Seeland och Amager smittade af elakartad lungsjuka bland boskapen och afstänga dessa öar från all handel med boskap på främmande länder; och att i detta missmod en del orättvisa misstankar och beskyllningar rigtades mot oss kan så lätt förklaras. Det är emellertid nu så lyckligt, att icke blott spärningen af Seeland och Amager är upphäfd, utan äfven Tysklands tills för kort tid sedan fortvarande importförbud mot Danmark numera upphört. Danmarks kreaturshandel är sålunda i närvarande stund fullt fri. Man ser ock, att inom Danmark finnas två starka intressen, af hvilka det ena, det seeländska, uttalar sig för importförbudets mot Sverige upphäfvande, och det andra, det jutländska, som yrkar på samma förbuds kvarstående. Saken är nemligen den, att sedan Tyskland upphäft sitt importförbud mot Danmark, går den jutländska boskapen till betydlig del åt hertigdömena, och Seeland känner då mera den förlust, som genom importförbudet mot Sverige detsamma tillskyndas. Ögonblicket synes mig därför synnerligen gynsamt för allvarsamma underhandlingar med Danmark om danska importförbudets upphäfvande; och det lärer väl icke kunna nekas, att desamma kunde ledas med icke obetydlig utsigt till framgång, om Sverige hade att visa, det alldeles desamma föreskrifter vid export af kreatur här gälde som i Danmark. Enär jag icke vill framställa något yrkande, tillåter jag mig icke taga Kammarrens uppmärksamhet längre i anspråk, utan får sluta med den önskan, att de på Kongl. Maj:ts pröfning beroende framställningar i samma rigtning som min motion må få en för denna vigtiga fråga lycklig lösning.

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utlåtandet.

Upplästes och godkändes sammansatta Banko- och Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 30, angående ändring af § 4 i lagen för Rikets Ständers bank.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Ola Pehrsson* under tre veckor från morgondagen.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes kl. 2 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
